

Motion till riksdagen 2024/25:3412

av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S)

med anledning av prop. 2024/25:157 Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen avslår regeringens proposition 2024/25:157 Ett fritidskort för barn och unga – en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra.

Motivering

Alla barn har rätt till en meningsfull och aktiv fritid. Vi socialdemokrater delar regeringens ambition att öka barns deltagande i organiserade fritidsaktiviteter men anser att det förslag som nu läggs fram i propositionen är otillräckligt, ineffektivt och i vissa avseenden riskfyllt. I vår budgetmotion för 2025 föreslog vi flera satsningar på barns och ungdomars fritid, till ett sammanlagt belopp på 976 500 000 kronor.

Propositionen innebär att barn mellan 8 och 16 år ska tilldelas möjligheten att söka ett stöd om 500 kronor, eller 2 000 kronor för barn i hushåll som mottagit bostadsbidrag. Stödet ska kunna användas till att betala avgifter för vissa godkända fritidsaktiviteter, och systemet ska administreras av E-hälsomyndigheten och Försäkringskassan. Enligt regeringens egna beräkningar uppgår den årliga kostnaden till 792 miljoner kronor, varav ca 250 miljoner kronor avser administration. Det är inte ett effektivt användande av skattebetalarnas medel.

Kritiken från remissinstanserna har varit omfattande. SKR, liksom flera civilsamhällesorganisationer, ifrågasätter om systemet alls kommer att nå de barn som har störst behov av stöd.

Även Lagrådet framför kritik och pekar i sitt yttrande på att det är svårt att bedöma hur det föreslagna systemet ska fungera i praktiken. Lagförslaget är otydligt, och själva benämningen ”fritidskort” anses missvisande eftersom det snarare rör sig om ett

ekonomiskt stöd än ett faktiskt kort. Lagrådet menar att det finns betydande oklarheter kring hur stödet ska hanteras och följas upp, vilket riskerar att leda till rättsosäkerhet.

E-hälsomyndigheten uttrycker oro för bristande författningsstöd, otillräcklig informationshantering och risk för felaktiga utbetalningar. Brå har i sitt remissyttrande varnat för att fritidskortet kan bli föremål för ekonomiskt utnyttjande inom kriminella nätverk. Ekobrottsmyndigheten konstaterar att de förslag som presenteras inte i tillräcklig utsträckning säkerställer att kriminella hindras från att utnyttja systemet. Vi har sett det förr. Så kallade valfrihetsreformer och marknadsexperiment har öppnat dörren för rent systemhotande välfärdsbrottslighet, med gängkriminella som driver vårdcentraler och HVB-hem som finansierar organiserad brottslighet.

Det är tydligt att regeringens förslag inte löser de verkliga problem som barn och unga möter i sin vardag. Bristen på idrottsanläggningar, ledare, resurser till föreningar och möjlighet att ta sig till aktiviteter kvarstår. Fritidskortet tar inte itu med dessa grundläggande hinder.

Fritidskortet bygger dessutom på en marknadslogik där barn förknippas med ett penningvärde som olika aktörer förväntas konkurrera om. Föreningslivet spelar en avgörande roll för att forma vår gemenskap och stärka vår sammanhållning. Att i det läget reducera förhållandet mellan föreningslivets deltagare och aktörer till en marknadsrelation är ett förödande misstag. Våra barn och unga är inte konsumenter av fotbollsträningar, de är en aktiv del av ett levande lokalsamhälle med rätten till en meningsfull fritid. Politikens uppgift bör således vara att genom offentliga stöd skapa förutsättningar för föreningslivet att själv forma sina gemenskaper, möjliggöra inkludering och tillskapa nödvändig infrastruktur, i stället för individuella konsumentstöd. Föreningslivet får inte förvandlas till ett tjänsteutbud – från att vara en samhällsbyggande kraft till att bli en leverantör av tjänster.

Vi ser också en betydande risk för att barn med funktionsnedsättning lämnas utanför. Parasport Sverige har lyft att förslaget inte är anpassat till de behov dessa barn har. Möjlighet att använda stödet till personligt anpassad utrustning eller särskilt stöd saknas helt i propositionen.

Vi socialdemokrater föreslår därför ett annat vägval. Vi vill att offentliga resurser ska gå direkt till den verksamhet som skapar möjligheter för barn och unga. I stället för att bygga upp ett kostsamt administrativt system föreslår vi riktade satsningar som stärker föreningslivet, ökar tillgången till ledare och anläggningar samt förbättrar tillgängligheten till aktiviteter för barn i hela landet.

I vår budgetmotion för 2025 föreslog vi därför flera satsningar på barns och ungdomars fritid, till ett sammanlagt belopp på 976 500 000. 345 miljoner kronor av dessa skulle gå till idrott i utsatta områden och på landsbygden, 100 miljoner kronor till parasport för barn och unga och 200 miljoner kronor till ledarsatsningen ”1 000 nya ledare”. Pengarna skulle också användas till satsningar på friluftslivet (75 miljoner kronor) och på utbildning av fritidsledare (75 miljoner) och till nationell samordning av utlåning av fritidsutrustning (4 miljoner). Slutligen innehöll satsningen 177,5 miljoner kronor till kulturskolan. Tyvärr röstades våra förslag ned av Sverigedemokraterna tillsammans med övriga regeringspartier.

Karin Sundin (S)

Mikael Dahlgvist (S)

Anna Vikström (S)

Gustaf Lantz (S)

Agneta Nilsson (S)

Dzenan Cisija (S)